

hidtil gældende Ordning, hvorefter Forligskommissærerne uden for Kjøbenhavn lønnes ved Gebyrer for de af dem behandlede Sager, ville miste deres økonomiske Grundlag, naar de kun faa med Landsretssagerne at gøre, og at dem, selv bortset herfra, kun vilde bydes dem en ringe og utilfredsstillende Opgave.

Spørgsmaalet maa herefter blive dette, om man saa vidt muligt skal blive staaende ved den hidtilværende Ordning, (hvorved imidlertid straks maa bemærkes, at helt ud lader denne sig ikke bibeholde, eftersom Mægling i smaa Gældssager i Kjøbenhavn samt i private Politisager i hele Landet allerede nu ere henlagte til Retten, og denne Ordning ikke kan opretholdes, fordi de nævnte Sager under det ny System ikke bevarer som selvstændige Grupper), eller om man skal gøre Skridtet fuldt ud, henlægge Mæglingen baade i Landsretssager og Underretssager til Retten og saaledes afskaffe Forligskommissionerne. Til Fordel for det sidste Alternativ, der maaske ved første Øjekast kan synes betænkeligt, tale vægtige Grunde.

Hvad der for Tiden maa antages særlig at gøre Forligskommissionerne til den velsete Institution, som de ere, er det store Antal Sager, som det gennem disse lykkes at bringe ud af Verden. Imidlertid kan dette dog kun her være af Betydning, for saa vidt der er nogen som helst Grund til at tro, at Mægling ved Retten ikke skulde vise sig lige saa virksom, men Erfaringen viser netop, at der indgaas lige saa mange Forlig i de Sager, i hvilke Retten for Tiden mægler, som i dem, i hvilke Kommissionerne mægle. Dertil kommer, at Spørgsmaalet jo i Virkeligheden ikke er afgjort med, at saa og saa mange Sager gennem Mægling skaffes ud af Verden, men at det er af nok saa stor Betydning, hvordan de komme ud af Verden. Og her maa det da siges, at, om end sikkert mangen en forstandig Forligsmægler vil kunne se tilbage paa en i det hele gavnlige Virksomhed, vil det dog ikke kunne være andet, end at Forligsmæglerne, der staa som Lægmand uden juridisk Vejledning, ikke saa sjældent lade deres Optræden under Mæglingen bestemme af en Opfattelse af Retsspørgsmaalet, som de selv holde for juridisk rigtig, men som i Virkeligheden ikke er det.

Det kan ikke her indvendes, at Forligsmæglerne altid staa som Repræsentanter for den naturlige Billighed og den sunde Fornuft i Modsætning til den juridiske Ret. I en Mangfoldighed af Tilfælde vil Spørgsmaalet i Virkeligheden udelukkende

være det: Har Klageren efter Lovens Ret til det, han forlanger, eller har han det ikke, idet alle i de paagældende Tilfælde ville være enige om, at, hvis Klageren efter Loven har den Ret, han gør Paastand paa, er det ogsaa stemmende baade med sund Fornuft, Moral og Billighed, at han gør Brug deraf fuldt ud, medens det, hvis han ikke har saadan Ret, er i Strid baade med det ene og det andet, at Indklagede paa Grund af en urigtig Opfattelse fra Forligsmæglernes Side overtales til at indrømme Klageren hans Krav, eller blot overtales til, hvad der gerne paa Forhaand uden videre antages at indeslutte Retfærdighedens Kerne, nemlig „at dele halvt over“.

Hvad dernæst angaar de Tilfælde, hvor man i Virkeligheden vil komme til forskellige Resultater, eftersom man gaar ud fra almindelige Billighedshensyn eller alene holder sig til Lovens Regel, vil en Dommer lige saa fuldt som en Lægmand have Følelse deraf og sætte Pris paa gennem en forligsmæssig Afgørelse at komme bort fra Lovens strenge Regel. Erfaringen fra de private Politisager bærer tilstrækkelig Vidnesbyrd herom.

Fremdeles vil, naar det rejste Spørgsmaal juridisk set er tvivlsomt, den Dommer, der skal mægle Forlig og netop i Kraft af sin juridiske Kundskab er klar over denne Spørgsmaalets Tvivlsomhed, selvfølgelig forestille Parterne, om ikke et sikkert Forlig er at foretrække for en mulig langvarig og besværlig samt i sit Udfald usikker Proces, og det maa da paa Forhaand antages, at netop Dommerens Ord i saa Henseende vil fremtræde med mere Vægt end den ikke juridisk dannede Forligsmæglers.

Endelig maa fremhæves, at Forligsmæglingens Henlæggelse til Retterne i Stedet for til særlige Kommissioner vil skaffe Parterne en ikke ubetydelig Lettelse.

At en Dommer, naar han efter forges Forligsmægling senere skal afsige Dom i Sagen, let vilde komme til at føle sig trykket af sin tidligere Optræden i denne som Forligsmægler, og at denne Optræden saaledes kunde virke præjudicerende for den endelige Afgørelse, kunde der vel paa Forhaand være nogen Grund til at frygte for. Imidlertid viser saavel den her i Landet alt indvundne Erfaring med Hensyn til Dommermægling som den Omstændighed, at Udlandets nyere Lovlove henlægge Mæglingsforsøg til Retterne, at saadan Frygt i Virkeligheden er ugrundet.

At Underretterne ikke skulde kunne overkomme det betydelige Arbejde, som